

Η Ορθοδοξία και η απανθρωπιά της βίας (Πρωτοπρ. Γεώργιος Μεταλληνός)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : 23 Μαρτίου, 2007

Η πέρα και από την τολμηρότερη φαντασία τρομοκρατική επίθεση στην Νέα Υόρκη (11.9.2001) δεν απέδειξε μόνο ότι καμία Υπερδύναμη στον κόσμο μας δεν είναι άτρωτη και, συνεπώς, αξιόπιστη ηγέτιδα του κόσμου, αλλά οδήγησε και σε τραγικά επακόλουθα, με σωρεία αθώων θυμάτων στον βωμό του Μολώχ των συμφερόντων. Έτσι φθάσαμε στην ιταμή εισβολή στο Αφγανιστάν και στο Ιράκ, όπως παλαιότερα στο Κόσσοβο, με τις εκατόμβες των αθώων. Διότι στους αδικοχαμένους αθώους του Ιράκ, της Σερβίας, της Νέας Υόρκης εντοπίζεται το πρόβλημα. Χωρίς να είναι ανάγκη να γίνονται συμψηφισμοί, μπορεί τα γεγονότα αυτά να τοποθετούνται παράλληλα, διότι μόνο έτσι θα μπορέσουμε -αν διαθέτουμε ίχνος ανθρωπιάς- να τα αποφύγουμε στο μέλλον. Αφού όμως συνεχίζεται η εξολόθρευση των αθώων, φαίνεται ότι κάποιιοι δεν διαθέτουν ανθρωπιά, αλλ' ούτε και τις πολιτικές ικανότητες (ίσως ούτε και τη θέληση) να την αποφύγουν. Έτσι, μία τρομοκρατία, που καλύπτεται με τον μανδύα της διεθνούς νομιμότητας, συστρατεύει πιεστικά τους συμμάχους της, για να καταπνίξει τη «ρέμπελη» τρομοκρατία άλλων συμφερόντων, με άμεσο κίνδυνο μία νέα παγκόσμια σύρραξη, που για κάποιους πολιτικούς αναλυτές άρχισε ήδη. Η ιουδαιοχριστιανική Δύση (κατά τον Σ. Χάντιγκτον) εναντίον της ισλαμικής Ανατολής, έστω και αν το Ισλάμ έχει πλέον διεισδύσει και στην πολυπολιτισμική πια Δύση και τα όρια της διάκρισης των πολιτισμών, γεωγραφικά τουλάχιστον, είναι δυσπροδιόριστα.

Δεν είναι η πρώτη φορά, που η πολιτική πέτυχε να κινητοποιήσει και την (ιδρυματική) Ορθοδοξία, από την πνευματική κορυφή της, το Οικουμενικό Πατριαρχείο, σε μία «σταυροφορία» -ο όρος εχρησιμοποιήθη από τον Πλανητάρχη- καταπολέμησης της τρομοκρατίας, στη μια μορφή της φυσικά, σε συνεργασία και με τα άλλα θρησκευόμενα του κόσμου. Αυτή η επιβληθείσα διαθρησκευτική συνεργασία, που εντάσσεται στη νεοεποχική κίνηση προς την «Πανθρησκεία», θέτει το πρόβλημα -αφού ο λόγος είναι περί θρησκευτών (θρησκευμάτων) και όχι πολιτικών δυνάμεων- της δυνατότητας σύμπτωσης, για να υπάρξει δυνατότητα συνεργασίας. Η Ορθοδοξία (όταν είναι Ορθοδοξία, δηλαδή πατερικότητα) δεν μπορεί λ.χ. να σταθεί ποτέ στο πλευρό του Ισχυρού, επειδή είναι ισχυρός, αλλά του Δικαίου, δηλαδή των αθώων θυμάτων όλου του κόσμου. Οπότε γεννάται το ερώτημα: Ποιες δυνατότητες έχει η Ορθοδοξία σε μια τέτοια συστράτευση; Τι θα αντιμετωπίσει; Η Ορθοδοξία βρίσκεται -και πάλι- μεταξύ δύο κατέναντι, του δυτικού και του ανατολικού, τα οποία

αποδεικνύεται για μια ακόμη φορά, ότι τελικά συμπίπτουν στην ιδεολογικοποιημένη (δηλαδή πολιτικοποιημένη) πίστη τους. Η «τζιχάντ», όποιες αποχρώσεις και αν έχει, δεν παύει, όταν αναθερμανθεί ο θρησκευτικός φανατισμός, που είναι ο φοβερότερος όλων, διότι ενδύεται θεία αποστολή, να προσλαμβάνει την έννοια του «ιερού πολέμου κατά των απίστων» και να συμπίπτει έτσι με την «ιερά εκδίκηση» (ιερό πόλεμο) της άλλης πλευράς, που καθαγιάζει ακόμη και τις ναζιστικές μεθόδους. Το κοινό, η νομιμοποίηση της βίας για την επιβολή της πολιτικοποιημένης θρησκείας η της θρησκευτικοποιημένης πολιτικής. Το αποτέλεσμα όμως είναι το ίδιο.

Ο δυτικός χριστιανισμός, άλλωστε έχει βαθιές θεολογικές προϋποθέσεις στον καθαγιασμό της βίας από τον 11ο αιώνα και την ενιαία χριστιανικά Δύση. Είναι η «θεολογία» του Ανσέλμου Κανταβρυγίας (+1100) «περί ικανοποιήσεως (satisfactio) της θείας δικαιοσύνης». Ο Θεός στέλνει τον Υιό του-Χριστό στον κόσμο, όχι εξ αγάπης προς τον άνθρωπο (Ιω. 3, 16 - Ρωμ. 5, 8), αλλά για να ικανοποιηθεί από την προσβολή της ανθρώπινης αμαρτίας! Το δυτικό φεουδαρχικό - ρατσιστικό - ιπποτικό δίκαιο προβλήθηκε, έτσι, στον Θεό (ειδωλολατρία), που νοείται όχι ως Πατέρας «πλήρης οικτιρμών και φιλανθρωπίας», αλλά ως φεουδάρχη-τύραννος και τιμωρός, που ζητεί συνεχώς εκδίκηση (καλβινιστική νοοτροπία, που είναι το υπόβαθρο του αμερικανικού χριστιανισμού). Αυτή είναι η νοοτροπία του δυτικού ανθρώπου, που φάνηκε ιδιαίτερα στις σταυροφορίες (η μανία των σταυροφόρων της δ' σταυροφορίας του 1204, κατά τον ιστορικό Victor Frankl, εναντίον της Ορθοδοξίας έκανε την πολεμική μανία του Ισλάμ να φαίνεται φιλόφρων... Η «θεολογία» του «θανάτου του Θεού» είναι καρπός αυτής της νοοτροπίας. Το συσσωρευμένο πάθος της ισλαμικής κοινωνίας κατά της Δύσεως εκφράζεται ως τυφλή επιθετικότητα ενίοτε, που αντιμετωπίζεται όχι με πνεύμα δικαιοσύνης από τη Δύση (σύλληψη και καταδίκη των πραγματικών ενόχων και όχι ναζιστικά αντίποινα). Όταν η Ορθοδοξία συμπράττει με οποιοδήποτε τρόπο, σε μια τέτοια λογική, δεν είναι Ορθοδοξία, αλλά θλιβερό κακέκτυπό της.

Η Ορθοδοξία γνωρίζει, βέβαια, την βία και την εφαρμόζει στη σκληρότερη μορφή της. Η γλώσσα των ιερών κειμένων της είναι απόλυτα επαναστατική (π.χ. υμνογραφία της Αναστάσεως) και καταδικαστική για την αδικία και εκμετάλλευση (Ιακ., κεφ. 5). Η βία της όμως δεν στρέφεται προς τα έξω, προς τον συνάνθρωπο, αλλά κατά του Διαβόλου και προς τα μέσα, στο εσωτερικό μας. «Η βασιλεία (χάρη) του Θεού βιάζεται και βιασταί αρπάζουσιν αυτήν» (Ματθ. 11, 12). Είναι βία, όπως αποδεικνύει η ασκητικοηπτική πράξη της Ορθοδοξίας, που ασκείται στην επαναστατημένη και διεστραμμένη φύση μας, τα ένστικτά μας, για να μην τυραννούν τον άνθρωπο και τον δυναστεύουν. Μέσω του αυτοβιασμού ελευθερώνεται ο άνθρωπος στην άκτιστη Θεία Χάρη. Μόνο έτσι γίνεται «ναός του Θεού» δηλαδή Χριστιανός (πρβλ. Ρωμ. 8, 9 ε.). Μόνο έτσι πατάσεται η τρομοκρατία και όχι με βομβαρδισμούς αθώων. Αυτή είναι η Ορθοδοξία των Αγίων μας και γι' αυτό δεν παράγει τρομοκράτες, κάθε είδους, αλλά Μάρτυρες. Ο τρομοκράτης, κάθε είδους, βιάζει τους άλλους και τους εξολοθρεύει, έστω και αν αυτοκτονεί μαζί τους (καμικάζι). Εδώ ισχύει το εβραϊκό? «αποθανέτω η ψυχή μου μετά των αλλοφύλων» (Κορ. 16, 30). Ο Μάρτυρας νικά με

την αυτοθυσία του, που προσφέρεται υπέρ των άλλων. Έχω ονομάσει τους Νεομάρτυρες της οθωμανοκρατίας «τους δυναμικότερους και αποτελεσματικότερους αντιστασιακούς, όχι με όπλα, αλλά με τον σταυρό». Ο Μάρτυρας της Ορθοδοξίας νικά τους τυράννους του κόσμου με τη θυσία του, αποδεικνύοντας ότι δεν είναι ακαταγώνιστοι και ενθαρρύνοντας και τους άλλους στην αντιμετώπισή τους. Ούτε όμως ιερό πόλεμο γνωρίζει η Ορθοδοξία. Ο πόλεμος είναι πάντα σατανική υπόθεση. Στην ιστορία της δέχθηκαν οι Άγιοί μας, «κατ' άκραν οικονομίαν», τον αμυντικό και απελευθερωτικό αγώνα (αυτό είναι το θεολογικό υπόβαθρο της Ελληνικής Επανάστασης του 21) ως αυτοθυσία υπέρ των άλλων (βλ. Ιωάνν. 15, 13), αλλά ενώ οι μετέχοντες σε τέτοιους πολέμους τιμώνται ως ήρωες, δεν μπορούν να γίνουν κληρικοί, ως φονευτές, και περνούν από μακρά μετάνοια.

Η Ορθοδοξία δεν μπορεί, συνεπώς, από τη φύση της να συγκαλύψει οποιαδήποτε αδικία και απανθρωπία, απ' όπου και αν προέρχεται. Είναι επίσης ξένη προς κάθε έννοια τρομοκρατίας, που την θεωρεί έγκλημα φρικτό και απάνθρωπο. Δεν μπορεί όμως να πολεμήσει την τρομοκρατία μόνο με διακηρύξεις και маниφέστα, αλλά καλώντας στον τρόπο ζωής των Αγίων, που ως ελευθερωμένες εν Χριστώ υπάρξεις, υπερβαίνουν όλες αυτές τις καταστάσεις της πεπτωκυίας φύσεως. Αυτός ο τρόπος ζωής και υπάρξεως των Αγίων είναι το ορθόδοξο ήθος. Δεν αρκεί, συνεπώς, μια εξωτερική συμφωνία λόγων, αλλά και ένταξη σ' αυτό το ήθος, το οποίο με την άκτιστη Θεϊκή Χάρη νικά τις ροπές και πρακτικές της πτώσεως και φθοράς μας, δηλαδή του θανάτου μας.

(Πηγή: Περιοδικό "Παρακαταθήκη", Μάρτιος - Απρίλιος 2003)

Για περισσότερα άρθρα του π. Γεωργίου πατείστε [εδώ](#)